

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2022/23-2024/25
(skrajne daty)
Rok akademicki 2023/2024

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Ekologia człowieka
Kod przedmiotu*	
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Archeologii
Kierunek studiów	Archeologia
Poziom studiów	studia I stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	II rok, 4 semestr
Rodzaj przedmiotu	kierunkowy do wyboru
Język wykładowy	polski
Koordinator	Dr Joanna Rogóż
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Dr Joanna Rogóż

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
4	15								1

1.2. Sposób realizacji zajęć

zajęcia w formie tradycyjnej

zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

WYKŁAD – ZALICZENIE BEZ OCENY

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Podstawowa wiedza z zakresu biologii i ekologii człowieka.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	Pogłębienie wiedzy z zakresu badań antropologicznych.
C2	Zapoznanie studentów z problematyką ekologii człowieka.
C3	Omówienie wybranych zagadnień dotyczących rozwoju, budowy i funkcjonowania organizmu ludzkiego oraz uwarunkowań zdrowotnych.
C4	Omówienie zagadnienia dostosowania rozwojowego człowieka oraz przystosowania na poziomie populacyjnym wraz z przykładami.
C5	Wprowadzenie studentów do zagadnień antropogeografii, fizjologii środowiskowej oraz zróżnicowania i geograficznego rozmieszczenia człowieka.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu Student:	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Zna i rozumie miejsce i znaczenie nauk o człowieku jako istocie biologicznej w systemie nauk, szczególnie w kontekście ekologii.	K_W01
EK_02	Zna i rozumie podstawową terminologię, teorię i metodologię antropologii, ekologii człowieka i nauk zajmujących się człowiekiem jako istotą biologiczną.	K_W02
EK_03	Zna i rozumie podstawowe zjawiska i procesy przyrodnicze, a także powiązania antropologii fizycznej z archeologią.	K_W07
EK_04	Zna metody badań ludzkich szczątków kostnych pozyskanych drogą badań archeologicznych.	K_W08
EK_05	Potrafi w stopniu podstawowym formułować problemy badawcze, analizować i interpretować materiał z wykorzystaniem właściwych metod, dobierać literaturę i korzystać z istniejącego dorobku naukowego w zakresie antropologii fizycznej, ekologii człowieka oraz innych nauk zajmujących się biologią człowieka i populacji ludzkich.	K_U02
EK_06	Potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze kierując się wskazówkami prowadzącego zajęcia.	K_U03
EK_07	Potrafi posługiwać się językiem obcym i wykorzystywać tę umiejętność do pogłębiania wiedzy z zakresu biologii i ekologii człowieka oraz antropologii fizycznej.	K_U09
EK_08	Potrafi pracować w grupie.	K_U10
EK_09	Jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy i zasięgania opinii ekspertów, a także uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów.	K_K01
EK_10	Jest gotów do podejmowania odpowiedzialności za zachowanie	K_K02

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

	dziedzictwa kulturowego regionu, kraju, Europy oraz inicjowania działań na rzecz jego ochrony, ze szczególnym uwzględnieniem delikatnej materii ludzkich szczątków.	
EK_11	Jest gotów do uczestniczenia w życiu naukowym, korzystając z różnych jego form.	K_Ko3
EK_12	Jest gotów do stosowania się do zasad etyki zawodu archeologa, ze szczególnym uwzględnieniem etyki badań ludzkich szczątków.	K_Ko4

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

<p>Treści merytoryczne</p> <p>1. Przedmiot i zakres ekologii człowieka. Podstawowe pojęcia.</p> <p>2. Strategie przeżycia.</p> <p>3. Uwarunkowania rozwoju i funkcjonowania organizmu ludzkiego wraz z krótką charakterystyką okresów rozwojowych człowieka.</p> <p>4. Wybrane aspekty dotyczące budowy i funkcjonowania układów człowieka.</p> <p>5. Odwracalne i nieodwracalne dostosowania rozwojowe.</p> <p>6. Przystosowania na poziomie populacji.</p> <p>7. Ekologia zdrowia i chorób.</p> <p>8. Zróżnicowanie i geograficzne rozmieszczenie człowieka.</p> <p>9. Antropogeografia i fizjologia środowiskowa – wybrane zagadnienia.</p>
--

3.4 Metody dydaktyczne

Np.:

Wykład: wykład problemowy, wykład z prezentacją multimedialną, metody kształcenia na odległość

Ćwiczenia: analiza tekstów z dyskusją, metoda projektów (projekt badawczy, wdrożeniowy, praktyczny), praca w grupach (rozwiązywanie zadań, dyskusja), gry dydaktyczne, metody kształcenia na odległość

Laboratorium: wykonywanie doświadczeń, projektowanie doświadczeń

Wykład: wykład problemowy z prezentacją multimedialną, dyskusja.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, DYSKUSJA	W
EK_02	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, DYSKUSJA	W
EK_03	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, DYSKUSJA	W
EK_04	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, DYSKUSJA	W
EK_05	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, DYSKUSJA	W
EK_06	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, DYSKUSJA	W
EK_07	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, DYSKUSJA	W

EK_o8	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, DYSKUSJA	W
EK_o9	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, DYSKUSJA	W
EK_10	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, DYSKUSJA	W
EK_11	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, DYSKUSJA	W
EK_12	OBSERWACJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, DYSKUSJA	W

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Aktywny udział w zajęciach, udział w dyskusji na podstawie treści wykładów oraz lektur.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny z harmonogramu studiów	15
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	5
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	5
SUMA GODZIN	25
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	1

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	Nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	Nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

1. Jopkiewicz A., Suliga E. *Biomedyczne podstawy rozwoju i wychowania*, Wyd. Instytut Technologii Eksploatacji, Radom-Kielce 2008, 2011.
2. Malinowski A. *Antropologia fizyczna*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa-Poznań, 1980.
3. Malinowski A. *Wstęp do antropologii i ekologii człowieka*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, 1994.
4. Piontek J. *Biologia populacji pradziejowych. Zarys metodyczny*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań, 1999.
5. Strzałko J., Ostojka-Zagórski J. *Ekologia populacji ludzkich. Środowisko*

człowieka w pradziejach, Wydawnictwo UAM w Poznaniu, Poznań, 1995.

6. Wolański N. *Ekologia człowieka. Podstawy ochrony środowiska i zdrowia człowieka. Tom I: Wrażliwość na czynniki środowiskowe i biologiczne zmiany przystosowawcze*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2006.
7. Wolański N. *Ekologia człowieka. Podstawy ochrony środowiska i zdrowia człowieka. Tom II: Ewolucja i dostosowanie biokulturowe*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2006.

Literatura uzupełniająca:

1. Malinowski A., Strzałko J. (red.) *Antropologia*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Poznań, 1985.
2. Malinowski A., Wolański N. *Metody badań w biologii człowieka. Wybór metod antropologicznych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 1988.
3. Malinowski A., Bożiłow W. *Podstawy antropometrii. Metody, techniki, normy*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Łódź, 1997.
4. Piontek J. *Dymorfizm płciowy jako wyznacznik warunków życia w populacjach pradziejowych i historycznych* [w:] *Kobieta-Śmierć-Mężczyzna. Funeralia Lednickie Spotkanie 5*, W. Dzieduszycki, J. Wrzesiński (red.), Sobótka, Wrocław, 2003, s. 59-64.
5. Wolański N. *Rozwój biologiczny człowieka*, PWN, Warszawa, 2005.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej